

Felsefi Eylem Olarak Yazma ve Konuşma İlişkisi

Mehmet Ali DOMBAYCI*

Salime Gülay DOĞRU**

Makale Geliş / Received:16.05.2018
Makale Kabul / Accepted:08.06.2018

Öz

Çalışma yazma ve konuşmayı birer felsefi eylem olarak kabul edip aralarındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda öncelikle yazan ve konuşan bir varlık olarak insana dair ontolojik görüşler ortaya konulmuştur. Konuşan insanın yazan insana dönüşmesi üzerinden, yazma ve konuşma eylemleri arasındaki bağın nasıl kurulduğu açıklanmıştır. Ardından, bu iki eylem arasındaki benzerlikler ele alınmıştır. Her iki eylem de gerçekliğe ilişkindir, insanın ve özelde filozofun varlık koşuludur. İkisinin de oluşumuna yön veren nedenler benzerdir ve varlık koşulları dil bağlıdır. Son olarak yazma ve konuşma arasındaki karşıtlıkları, aynı zamanda benzerlikleri de oluşturan düşünme, dil, gerçeklik ve bunlara ek olarak zaman kavramı üzerinden ele alınarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yazma, Konuşma, Düşünme, Gerçeklik, Dil.

Writing and Speaking Relation as a Philosophy Action

Abstract

The current study aims at determining the relation between writing and speaking, by regarding them as a philosophical activity. In this sense, some ontological

---

* Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Felsefe Grubu Eğitimi ABD, dombayci@gazi.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi ABD, Felsefe Grubu Eğitimi Bilim Dalı, dogrugulay@gmail.com

Künye: DOMBAYCI, Mehmet Ali ve DOĞRU, Salime Gülay. (2018). Felsefi Eylem Olarak Yazma ve Konuşma İlişkisi. *Dört Öge*, 13, 43-58. <http://www.nobelyayin.com/dortoge>.

views were primarily put forward concerning human being as a writing and speaking being. How the tie was made between the actions of writing and speaking, based on the fact that speaking human being turns into a writing being. Following that, similarities between these two actions were studied. Both activities are related to reality and they are the requisite of existence for philosopher. The reasons of the two leading them to be formed are similar and their conditions of existence depend on "language". Finally, the contrasts of writing and speaking, also thinking, language, reality and in addition to them, which form similarities at the same time and the concept of time were discussed and evaluated.

Keywords: Writing, Speech, Thinking, Reality, Language.

Giriş

Konuşma ve yazma ilişkisinin felsefi olarak ele alınması bu iki eylemin kavramsallaştırılması demektir. Fakat kavramsallaştırma sadece felsefeye özgü bir yöntem değildir. Yazma ve konuşma edebi ya da bilimsel yönden de kavramsallaştırılabilir. Bu durum da felsefe kavramlaştırma ile diğer alanlar arasındaki kavramlaştırma arasında bir fark olmalıdır. Bu fark, felsefenin kavramlarını insan fenomenleriyle ele alışıdır.

Konuşma ve yazmanın, insana özgü oluşu, insanın birçok fenomene sahip olması ve yönelimsellik içeren bir eylem varlığı olmasıyla ilgilidir. Bu çalışmada, yazma ve konuşma eylemleri Mengüşoğlu'nun ortaya koyduğu ontolojik temellere dayanan felsefi antropolojinin fenomenlerinden birisi olarak kabul edilmiştir. Bu ontolojik yönelimin tercih edilme sebebi, Mengüşoğlu'nun "yeni ya da herhangi bir insanlık kavramı getirme çabasıyla ziyade insanı tarihsel ve zamansal yanıyla ele alarak insanın varlık yapısını ve niteliklerini araştırıp ortaya çıkarmak"tır (Kaynaradağ, 1982: 13). Mengüşoğlu (1988) insanın varlık yapısını ve niteliklerini birtakım fenomenler aracılığıyla açıklamıştır. İnsanın varlık koşulları olan bu fenomenler; bilme, eyleme, değer verme, tavır takınma, isteme, özgür olma, tarihsel yanı olma, ideleştirme, kendini bir şeye verme, çalışma, eğitime, eğitilebilme, devlet kurma, inanma, sanatsal yaratıcılığa sahip olma, biyopsişik bir yapıda olma ve konuşmadır.

Varolan olarak nitelenen tüm fenomenler, yine bir fenomen olan bireyin *dil* ile kendini ifade etmesinde yer bulur. Dil, insan ve insan dünyası için taşıyıcı bir rol oynamaktadır (Mengüşoğlu, 1988: 212). Çünkü dil sadece insana özgüdür.

"Konuşma" insanın varlık koşulu olarak nitelenen fenomenlerden biriyken "yazma" bu fenomenler içerisinde yer almaz. Çünkü insanlık tarihinde bilincin ayrılmaz bir parçası olarak konuşma, yazının icadından daha önce ortaya çıkmış bir yetenektir (Ong, 2013: 21). İnsan bireysel tarihi içinde de yazmadan önce konuşmayı öğrenir. Konuşmanın insan hayatındaki bu önceliği düşünme eyleminin de yapısında bulunması, düşünmenin bir iç monolog biçiminde olmasından gelir.

Bir iç monolog olarak düşünme, konuşmayla iç içe geçmiş ilk eylemdir. Bu monologun, karşılıklı konuşmaya yani diyaloga dönüşmesi sonra meydana gelir. Uygur (2001), konuşma eyleminin insan hayatındaki önemini Latince’de bulunan ve küçük çocuklara insan demek yerine “infans” denilmesi üzerinden anlatır. Infans, konuş(a)mayan ve henüz dili olmayan anlamına gelir. İnsan-oluş, dilin oluşturduğu bir süreçtir. Çocuk bir bakıma konuştukça insanlaşır (Uygur, 2001: 95). Çünkü insan konuşmaya başladığında söze karışacaktır. “Nesne” ve “Başka” olanla iletişimini ancak bu şekilde sağlar. Bu iletişim çocuğa belli hak ve sorumluluklar verir. Konuşmayla beraber infans, insana dönüşmeye başlar.

Konuşmanın önceliğine karşı yazma, insanın varlık koşulu olarak ortaya çıkan birçok fenomene ilişiktir. Yazmanın fenomenler içerisindeki bu ilişkiliği en fazla dil ve düşünce fenomeninde ortaya çıkar. Çünkü insanlık; devlet kurma, eğitime, eğitebilme, sanatsal anlamda yaratma ve tarihsel olma fenomenlerini, dil ve düşünce fenomenleriyle bir gelenek oluşturarak, aktarma eğilimi içerisinde olmuştur. İnsanın dilsel ve düşünsel devamlılığını sağlayarak bu aktarımı gerçekleştirmesi için yegâne eylemi ise *yazmadır*. Yazma ve yazı, insanın varlık koşullarından biri sayılabilir. Böylece yazan bir varlık olarak insan ve yazma bir tür fenomen olarak kabul edilebilir.

Öyleyse yazmak ne tür bir fenomendir? Yazmak, Orpheus’un bakışı ile başlar (Bozkurt, 2014: 16). Yunan mitolojisinin kahramanlarından biri olan Orpheus, sevgilisi Eurydike’yi Hades’in yanından ölümler ülkesinden kurtarmaya çalışırken, onu donduran ve sonsuza kadar ölümler ülkesinde kalmasına yol açacak “bakma” eyleminde bulunmuştur. Yazma eylemi de Orpheus’un bakma eylemine benzer. Çünkü insana ve dünyaya dair her şeyi yazıldığı anda ve yazıldığı yerde dondurur. Yazmanın, konuşma karşısındaki bu dondurulmuş cansızlığı, onu daha güçlü ve istikrarlı kılarken, aynı zamanda yaşanan zamandan uzaklaşmış gibi duran ve zamanı iç konuşma haline çeviren bir eylemdir.

Çalışmanın sonraki başlıklarında, ontolojik varoluşu içinde insana özgü bu iki eylemin değerlendirilmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi; farklılıklar ve benzerlikler üzerinden ortaya konacaktır. Fakat literatürde ve tarihsel bağlamda daha çok yazma ve okumanın birbirine olan karşıtlığı üzerinde durulduğu için, bu karşıtlığın kökeni de tartışılacaktır. Çalışmada yazma ve konuşmanın işlevsel yapısı üzerine değil daha çok bu eylemlerin *gerçeği ortaya çıkarabilecek* yetkinlikte ve hakikate yönelmiş yapıları ele alınacaktır.

Yazma ve Konuşma Eylemleri Arasındaki Ortaklıklar/ Benzerlikler

Konuşma ve yazma arasında birçok ortaklık vardır. Ancak bu eylemler kendi içlerinde niteliksel farklılık gösterir. Günlük, işlevsel konuşmanın ya da işlevsel yazımın felsefi konuşma ya da yazmadan farkı muhataplarının *gerçeğe* dönük arama içinde olmaları açısından ayrılır (Rush, 2016). Bu anlamda ele alınan konuşma

ve yazma, gerçeğe dair iki argümanın ve düşüncenin çarpışması ile yeni bir fikrin doğmasını sağlayabilir.

Her iki eylemin de yeni fikirler açığa çıkarabilmesi, temelinde *düşünme eyleminin* bulunmasındandır. Düşünme, dünyaya ve varlığa dairdir. Dünya, hem doğayı hem kültürü içine alan bir eylem ve his alanıdır. Bundan dolayı düşünme, insanın bütünlüklü fenomenal yapısıyla ilişki içerisinde olduğu tüm hayata kısaca insana dairdir.

Hayata ve dünyaya dair fenomenleri düşünme konusu yapan felsefe, varolan, düşünme ve dil arasında bir etkinliktir. Çotuksöken'e göre felsefeyi karakterize eden yapılardan biri, arada olmaklıdır. Arada olmaklık insan ve dünya arasında süreklilik, birleşiklik ve bütünlük ilişkisine dayanır. Yazma ve konuşmanın felsefi önemi de bu sürekli ilişkide yatar. Düşünmek, felsefenin temel eylemi olarak varken; yazmak, felsefenin nihai eylemi olarak görülebilir. Konuşma ise düşünme ve yazma arasındaki geçişliliğe dayanır.

Hem düşünme hem konuşma hem de yazma felsefi eylemde bulunan *filozofun varlık koşuludur*. Filozof konuşarak ve yazarak, düşünme eylemini başkalarına açarak düşünce haline getirir. Bundan dolayı Deleuze ve Guattari (2001) yazma, düşünme ya da konuşmayı haline-geliş ile ilgili bir problem olarak ele almışlardır. Dünyayı haline-getirmek ve olabilir olana o haliyle bir gerçeklik kazandırmak için öncelikle bunu ifade edenin konuşması gerekir (Deleuze, 2001: 24). Kişi konuşmaya başladığı andan itibaren Uygur (2001: 95)'un insan ve infans ayrımında da ortaya koyduğu gibi belli bir deneyim alanının içine girmiştir.

Bu deneyim alanı içerisinde, konuşma ile yazma arasındaki en büyük ortaklık, her ikisinin de bir *dil eylemi* olması ve *kelimenin kullanılmasıdır*. İki eylem arasındaki bu ortaklık Deleuze ve Guattari (2000: 30) tarafından "oruç tutma" olarak ele alınır. Çünkü hem konuşan hem yazan kişinin malzemesi yani besini kelimelerdir. Bu kişilerin kelimeler arasında seçim yapması beklenir. Yapılan seçim düşüncüyü açığa çıkaracak en uygun kelimenin bulunmasına dayalıdır. Böylece yazmak ve konuşmak, dili şekillendirmek ve en uygun ifadeyi bulmak uğruna vazgeçiş beraberinde getirir.

Konuşmaya ve yazmaya *yol açan sebepler* birbirine benzerdir. Konuşma, bir söyleme isteği sonucunda ortaya çıkar. Bu konu üzerine düşünmek bize konuşmanın imgesini verir (Wittgenstein, 2014: 142). Wittgenstein'e göre konuşmaya yol açan eylem "isteme"dir. İsteme, konuşma ya da yazmayla, bir şeyin düşünülmesi demektir. Konuşma eylemi; ötekini tanımak, kendini tanıtmak, tasvir edebilmek, betimlemek, iletişim kurabilmek ve tekrar düşünmeye giden yolu açabilmek için önemlidir. Aynı şekilde yazma da dünyaya yönelmiş, hayatı ve Başka olanı tanımayı, bilmeye, tanıtmaya, tasvir etmeye çalışan yazarın eylemidir.

Konuşma eylemi aynı zamanda yazma olanağının yaratılması anlamına da gelir. Konuşmaya neden olan şey, karar ile ilgilidir. Kararın verilmesiyle başlayan konuşma eylemi düşüncenin derinliğine göre, daha ciddi bir ele alışla yazma eylemine taşar. Yazmak, konuşmayı kavrar ve konuşmanın armağanıdır (Derrida'dan aktaran Bozkurt, 2014). Çünkü Saussure (2001: 45)'nin de dediği gibi yazı dilin en somut ürünüdür. Yazmak, konuşulanın dondurulması ve yavaşlatılması demek olduğundan yazarın zamana meydan okuyan bir sorumlulukla karar vermesini gerektirir. Çünkü yazı, konuşma eyleminin süreklilik kazandığı yerdir. Süreklilik, yazmanın konuşmaya kazandırdığı bir ek değildir (Ong, 2013: 104). Konuşmayı yapıcı değişime uğratarak, onu işitsel halden görsel hale getirir. Görsellik tarafından oluşturulan süreklilik insan tarafından yaratılan tüm araçlardan daha uzun ömürlüdür (Kuhn'dan aktaran Çoraklı ve Sarı, 2002: 42).

Yazma ve Konuşma Eylemleri Arasındaki Karşıtlıklar/Ayrımlar

Konuşma ve yazma eylemlerinin kesişim noktaları olan; gerçeklik ve düşünmeyle ilişkileri, kelimenin kullanımı, insanın varlık koşulu olmaları ve bu eylemlere yol açan sebep olarak varolma çabası, aynı zamanda bu eylemler arasında karşıtlıklara da yol açar.

Bu karşıtlıklar, yazmanın ve konuşmanın düşünceyle, dille, gerçeklikle ve zaman ile olan ilişkisi biçimde kavramsal olarak ifade edilebilir. Bu kavramsal ilişkisinin temelindeyse yazmanın, okuma ve görmeyle; konuşmanın, dinleme ve işitmeyle olan ilişkisi bulunur (Burch & Verdicchio, 2002). Derrida'nın Platon okuması sonucunda, okuma ve görmeyi, mitosa dayandırması; dinleme ve işitmeyi de logosa dayandırması, çalışma kabullerinden biridir. Yazma-konuşma karşıtlığı düşünce tarihi içerisinde belirlenen bu ayrım noktaları ve temeller üzerine kuruludur ve başlangıcı Antik Yunan düşüncesine kadar uzanır.

Bu durum da bu iki eylem arasındaki karşıtlığın ortaya konuluşu; öne sürülen bu kavramların, bunlarla ilişkili diğer kavramların ve tarihsel süreçte, yazma ve konuşma eylemlerinin değerlendirilmesine nasıl etki ettiği ya da etmesi gerektiği şeklinde yapılacaktır.

Düşünme: Logos-Mitos Ayrımı

Ele alınan her iki eylem de *düşünme* ile temellenir. Konuşma olmadan düşünme mümkün değildir (Croce, 1983: 133). Düşünme olmadan da yazma mümkün değildir. Bu durumda konuşma, düşünmeyle iç içe geçmiş bir yapıdayken; yazma, konuşma ve düşünmeyle temellenmiş durumdadır. Düşünmenin ürünü olan düşünce, Antik Yunan'da logos ya da mitosta yer bulur. Logos, konuşma; mitos yazma ile ilgilidir.

Yazma ve konuşma arasında ayrımın başlatıcısı olarak Platon yazının lehine argümanlar sunduğu Devlet diyalogunda, şairlerin yazarken, doğru bilgiler verip, erdemli olanı öğütlemesi gerektiğini söyler. Ama şairler hayal güçlerinin etkisiyle ve mitosun kaynaklığında yazıda, okuyanı yanlışla düşürebilir. Asıl yazması gereken kişi filozoflardır. Çünkü filozoflar, verimli hayal gücümüze sağlıklı semboller ekleme kapasitesine sahiptirler (Platon, 2006: 22). Platon için filozof, bir ressam gibidir. Bu özelliğiyle hakikatin diğer insanlar tarafından daha kolay idrak edilebileceğine inanır. Doğrunun, hakikatin ya da gerçekliğin taşıyıcısı Platon'a göre kelime yani dil değil filozofa kaynaklık eden logostur (Gadamer, 2009: 210).

Ona göre yazar kafasına göre konuşandır (Platon, 2017: 79). Buna karşın Phaidros'ta filozofun gerçeği bilerek yazan kişi olduğunu söyler. Platon'un bazen, Phaidros diyalogu ve Yedinci Mektupta olduğu gibi yazmanın aleyhine bazense Devlet diyalogunda olduğu gibi lehine ortaya koyduğu düşünceleri arasında hep bir gerilim vardır. Fakat yazmak için benimsediği diyalog biçimiyle yazının tehlikelerinden tamamen kurtulduğunu düşünür (Di Leo, 2000: 45). Aynı zamanda Sokrates'in başkalarıyla olan iletişimini iyice tasarlamış, okuyucunun söyleme katılımını sağlayabilmek için yazı metninde Sokrates'i kullanmıştır. Böylece Platon felsefi olarak gördüğü uygulamanın bir temsili olarak var olur (Borutti & Luise, 2013).

Yazma eyleminin temelinde bireysel düşünce vardır. Yazmak Platon için bir oyundur. Yazı ve yazma eylemi de aynı sebeplerden dolayı ciddiye alınmamalıdır (Platon, 2017: 100). Buna rağmen, Platon'un neden yazma eyleminde bulunduğuna dair inceleme yapan Allen (2011: 169) onun felsefi yaşam ile politik yaşam arasında bir ayrım yaptığı söyleyerek yazma sebebini, felsefi yaşamın yanında politik angajmanı da seçmesi olarak açıklamıştır. Diyalogları ortaya koyması da onun politik tasarılarından biridir. Dolayısıyla onun yazma seçiminin altında Atina kültürünü yeniden düzenleme isteği vardır. Platon'un deneme tarzında değil de diyalog şeklinde yazmasının nedeni, konuşmaya yazma eyleminden daha fazla değer vermesinden kaynaklanır.

Platon'un neden yazdığına ilişkin sorulan soru, Sokrates'in neden yazmadığı sorusundan ayrı düşünülemez. Çünkü Platon'un çoğunlukla yazı ve yazmanın aleyhine olan düşüncelerinin kaynağı Sokrates'tir. Sokrates'e göre, gerçek bilgi yazma yoluyla elde edilemezdir. Çünkü yazı soru-cevap şeklinde ilerlemez, kendini tekrar etmez ve olası yorumlara karşı kendini savunamaz (Borutti & Luise, 2013). Sokrates'e göre hakikate dair bilgi ancak bir rehberin eşliğinde gerçekleştirilen diyalog yoluyla ortaya çıkar. Yazma sırasında, kişiyi düzelden bir rehber bulunmadığı gibi, kişinin düşüncesi diyalogda olduğu gibi düzeltilemez ifadelerden oluşur. Çünkü yazıda dondurulmuş bir dil kullanılmaktadır ve nesnenin hem özünü hem niteliğini değiştirmektedir.

Sokrates yazma eylemiyle beraber dilin hatta nesnenin niteliğinin değiştiğini söylerken haklıdır. Yazmak dil, nesne ya da konuşmak gibi doğal değildir. Doğal konuşma dilinin tersine, yazı her şeyiyle yapaydır. Çünkü icat edilmiştir. Fakat icat edilmiş olan, insanın kendi olanakları ve kaynakları dahilinde ortaya koyulduğu için insana sınırlarını gösterir, hayatına zenginlik katar. Bu zenginlik içerisinde insan hayatını en fazla etkileyen icatlardan biri yazı olmuştur. Sokrates'in ve Platon'un belirttiği yazının ve yazmanın gerçekliği değiştiren yapısı, aslında gerçekliğe, doğal olanın dışından bakmayı gerektirdiği için bir mesafe koymasından gelir. Yazı, yapaylığıyla bilincin keskinleşmesini ve insanın kendini tanımasını sağlar (Ong, 2013: 102). Platon, görüşlerini karşılıklı konuşma biçiminde açıklamış olsa bile, anlatmak istediklerinin kesinliği, yazının zihinsel süreçlere etkisinden doğmuştur (Ong, 2013: 126).

Bu bilinçlenme ve tanımayla konuşma eyleminden yazma eylemine geçiş sürecinde birey, düşüncesi üzerine tekrar düşünmeye başlar. Yazının kendine yardım edememe özelliği, durağan yapıda olması, yazma eylemi sırasında yazılanların neyse o kalmasına yol açacaktır. Bu sabit duruşun kaygısı, ifadelerin güçlendirilmesine, dilin en etkili şekilde kullanılmasına, var olanın ve gerçekliğin apaçık şekilde ortaya konmasına yol açar. Kaygı, insanın kendi seçimleriyle ortaya koyduğu bu eylemde düşüncenin terbiye edilmesini sağlar.

Yazma-konuşma karşıtlığı, Sokrates etkisiyle Platon'dan başlayarak, J. J. Rousseau, C. Levi-Strauss, F. Saussure ve E. Benveniste gibi dilbilimciler ile J. Lacan, J. Derrida, M. Heidegger, H. G. Gadamer gibi bu karşıtlıklara dair analizlerde bulunan çağdaş filozoflara kadar ulaşır. Bu iki eylem arasındaki karşıtlık, özellikle 20. yüzyılın başlarına kadar yazmanın karşısına konulmuş ve yazmadan daha üstün tutulmuş konuşmaya yüklenen değer düşüncesine bağlı ilerlemektedir.

Bu karşıtlığın nedeni ve konuşmanın üstünlüğü, Platon'dan beri süregelen Gerçekliğin yazarak ifadesinin mimesis sorunu ile ilgili olmasıyla açıklanır. Mimesis sorunuyla birlikte konuşmanın temsili olarak, yazı iki kere türetilmiştir ve kişinin kendi düşünce bütünlüğünden iki katına uzaktadır (Reynolds'tan aktaran Fırıncı, 2015). Bu düşünce, modernist ve postmodernist düşünürler tarafından irdelenir. Bu irdemeyi yapan filozoflardan biri de yazma ve konuşma ilişkisini yapısöküme uğratmaya çalışan Derrida'dır. Yapısöküm bir şeyi yıkarken tamamen ortadan kaldırmak değil, söküme uğratarken tekrar inşa etmek olarak da ifade edilmektedir (Yanık, 2016). Yazma ve konuşma ilişkisini mitos-logos ayrımı üzerinden okumaya çalışan Derrida (2010) Rousseau'nun, Saussure'nin dil, konuşma ve yazı arasında yaptığı genel geçer ayrımın kabul edilemez olduğunu söyler. Derrida (2014)'ya göre konuşan özne, kendi sözünün babasıdır. Düşünen olarak yazar da düşüncelerinin kaynağını logostan alır. Baba logosun kaynağıdır. Konuşan sözün kendini düzeltmesi babasının onu koruması ve yardımı demektir (Derrida, 2014: 27). Konuşulanın babası yoksa mitos olarak sadece bir yazıdan ibarettir. Ya-

zının yazarı, sahneden çekilmek zorunda kaldığından artık kendine yardım edemeyecek, kendini koruyamayacaktır.

Derrida'nın bu düşüncesi yazma-konuşma karşıtlığının önemli bir yorumu olarak varolurken, bu iki eylem arasındaki diğer karşıtlıklara işaret eder. Konuşmaya işaret eden logosun kendini koruyabilmesi muhattabının onu o anda işitebilmesiyle ilgiliyken, mitos görülebilir olarak yazmaya işaret edecek, bu da iki eylemin farklı duyu organlarına hitap etmesine yol açacaktır.

Dil: İşitme-Görme Karşıtlığı

Yazma ve konuşmanın temelinde *dil* bulunur. Dil, insanın sahip olduğu fenomenlerle düşünce fenomeni arasındaki bağı kurar. Fenomenlerin ve düşüncenin de kökeni dildir. Dilin ne zaman ortaya çıktığı belli değildir fakat beş bin yıllık bir tarihi olduğu bilinmektedir. Bu bilgi, günümüze ulaşan en eski yazılı kaynaklardan edinilir (Janson, 2016: 18). Bu durumda yazılı kaynağın varlığı konuşmanın ve dilin teminatıdır.

Dil, hem kültürün oluşturucusu hem de kültür tarafından oluşturulan bir alandır. Bu özelliğiyle dil, sadece iletişim aracı olmakla kalmayıp, kişinin ait olduğu topluluğu ve kendisini tanımlamasının aracıdır (Janson, 2016: 130). Hem birey tarafından oluşturulan hem de bireyin oluşmasına olanak sağlayan kültürün, hangi biçimde olduğu yazma-konuşma karşıtlığının ortaya konulmasında önemli bir noktadır. Sözlü kültürün gelenekselleştiği bir toplumda yazma eylemine karşı konuşma eylemi savunulurken, yazılı kültürün gelenekselleştiği bir başka toplumda konuşma eylemine karşı yazma eylemine öncelik verilir. Bununla beraber yazma gerek kültürel gerek bireysel olarak ele alınsın kendinden önce gelen konuşma diline bağımlıdır (Champagne'den aktaran Ong, 2013). Çünkü yazılı bir eserin ortaya konduğu yazma eylemi, her zaman sözlü eserin ortaya konduğu konuşma eyleminden beslenecektir. Kelimenin yeri sözlü dil eylemleridir; yazma eylemi tüm şiddetiyle kelimeleri görsel boyuta hapseder (Ong, 2013: 25).

Gelenek ve kültürün bu iki eylemi ele alışı; bu kültürlerin kullandığı dilin nasıl oluştuğu, kelimelerin hangi dayanağa bağlı ortaya çıktığıyla ilgilidir. Kelimenin dayanağı, görme ya da işitmeye bağlı ortaya çıkabilir. Bu konuyla ilgili Uygur (2001) Almanca ve Türkçe arasında bir karşılaştırma yapar. Türkçedeki "çağlayan" kelimesinin oluşumu çağlamaktan gelir ve işitsel kaynaklıdır. Almandada çağlayan kelimesinin karşılığı ise "wasserfall"dır. Bu kelime kökenini, Türkçe karşılığı dökmek olan "fallen" kelimesinden alan, görsel kaynaklı bir kelimedir. Kelimelerin farklı dillerde, işitsel ya da görsel yollarla oluşması tüm kelimeler için geçerli değildir ama büyük bir bölümü için geçerlidir. Karşılaştırılan bu iki dil yazma-konuşma ilişkisi bağlamından incelendiğinde, Alman geleneğinde yazılı eserlerin, Türk geleneğinde ise sözlü eserlerin geniş bir alan kapladığı görülür. Konuşmada kelimenin işitsel; yazmadaysa görsel ortaya koyulması ve karşıtlık açısından bu ortaya

koyuşların etkilerinin gösterilmesi konuşma-yazma ilişkisi için önemli bir tartışma zemini.

Bu eylemler arasında bir diğer ayrım kelimelerin dizimi ile ilgilidir. Konuşma eyleminde dilin yalın bir kelime dizimi, yazı dilinde ise gelişmiş kelime dizimi vardır (Günay, 2001: 27). Kelimenin yalın kullanımı olarak konuşma, her zaman dilin daha geliştirilmiş kullanımı olan yazmayı etkiler. Fakat bazı istisnalarda vardır. Bu istisnalardan biri İtalyancadır. Dante, konuşma dili olarak henüz İtalyanca ortada yokken Latinceyi yazma eylemiyle farklı bir şekilde kullanması sonucunda yeni bir dil olarak İtalyancayı yaratır. Henüz Dante tarafından adlandırılmamış bu dil, gelişmiş bir söz dizimi olarak Latincenin tekrar düzenlenerek İtalyanca haline gelmesi ve yeniden düzenlenmiş Latincenin yalınlaştırılarak İtalyanca halini almasıyla gerçekleşir. Bu durum yazma eyleminin dil algısını büyük ölçüde etkilediğinin göstergesidir. Bu yüzden Janson (2016)'a göre eğer bağımsız bir yazma dili mevcutsa, dil de mevcuttur.

Bununla beraber yazma ve konuşma eylemlerinde dil ve ifade farklılık gösterir. Yazma eylemiyle beraber konuşma dili yeni bir kesinlik boyutu içerisine girmiştir. Sözlü eylem ürünü olarak konuşma, anlatı ya da atasözleriyle kültürel ya da bireysel bilgeliği görkemli bir şekilde sergileyebilir. Ancak bu sergileme sırasında ortaya konan dil ve düşünce çözümlenmeye özgü kesinlikten uzaktır (Ong, 2013: 125).

İşitilebilen kelime, görülebilen ve yazı işaretleri ile ortaya konan kelimedenden farklıdır (Kuhn'dan aktaran Çoraklı & Sarı, 2002: 44). Bu iki tür kelime arasındaki bağlayıcılık *düşünme* ile sağlanır. Bununla beraber, Kuhn'a göre kelime ister işitilen kelime olsun ister harf sistemi ya da resim ile ortaya konan görülebilen kelime olsun, hep bir şeyi ifade eder. Burada ifade aslı dışında başka anlamlara da gelmektedir. Çünkü konuşma ya da yazma ile ifade edilen kelimenin altında henüz dil olmamış düşüncelerde yatmaktadır (Kuhn'dan aktaran Çoraklı ve Sarı, 2002: 45). Kuhn'un bu düşüncesi Deleuze (2015)'nin dili olanaklı kılan şeyin "olay" olduğu düşüncesiyle okunabilir. Deleuze için, olanaklı hale getirmek başlatmak değildir. Dil, verili bir şey değildir. Dil ve olay eş zamanlılık içerisindedir. Bu anlayışta konuşan ya da yazan kişi işaret edilenin, demek istenenin, gerçeğin veya olayın dışavurucusudur. Bu dışa-vurma sırasında varlığın dışsallığı dilin içselliğine aktarılır (Deleuze, 2015: 206). Kuhn'un sözünü ettiği ifadenin altındaki oluşmamış dil ve diğer anlamları da kapsamı, Deleuze için isimlerin çok-anamlılığından kaynaklanmaktadır.

Dilin, çok anlamlı bir yapı ihtiva etmesi Derrida tarafında "arkeyazı" kavramı üzerinden ele alınır. Arkeyazı bir yandan, dil olanağını yaratan bir dizgeyen, öte yandan dışarıda olduğu varsayılan dil dışı gerçekliği temsil etme olanağını bütünüyle yadsır (Fırınacı, 2015). Bu düşüncesiyle Derrida, Kuhn ve Deleuze'nin ötesinde bir eminlik sergiler. Çünkü ona göre yazma eylemiyle ortaya çıkan yazıdaki anlam, asla ulaşılamayan ve sürekli ertelenen olarak vardır. Yazma sırasında

anlamla, anlamın taşıyıcısı arasında hep bir uyuşamama durumu vardır. Bu da onun mevcudiyet metafiziği düşüncelerine paralel olarak merkezin sürekli kaydığını gösterir. Yazmak, Derrida'ya göre aşkın gerçekliğin bir aracısı olmadığı gibi, anlamın taşıyıcısı ya da ileticisi de değildir (Fırıncı, 2015).

Bu durumda dil belirli sınırlara ve uzama sahiptir. Dille ilgili tüm eylemler de uzam ve sınır dahilinde ortaya konur. Düşünme ideal uzama, konuşma ideal ve işitsel uzama, yazmaysa ideal ve görsel bir uzama sahiptir. Konuşma ve yazmada anlamın ertelenmesine ya da ifadenin başka anlamlarla iç içe olmasına yol açan; bu eylemlerin sahip olduğu ideal uzamdan kaynaklanır.

İşitme-görme karşıtlığı açısından yazma ve konuşma ilişkisinin bir diğer durağı *hafızadır*. Hafızanın yazı dili ile konuşma dili içerisindeki yeri, iki eylem arasında bir çatlak oluşturur. Konuşma ile ortaya konan kelime duyulur duyulmaz unutulabilir fakat yazıdaki kelime için bu durum geçerli değildir. Çünkü yazmak, görülen ve silinmeyecek kelimeyi içerir. Bu yüzden yazma eylemi, sabitlemek istediğini iyice düşünmelidir. İnsanın ve dünyanın tüm değişkenliğini dışarıda bırakmalıdır.

Hafıza ve dil arasındaki bu ilişki Platon tarafından Phaidros'ta Mısır Tanrı'sı Theuth'a sunulan yazı, gerçek bilgeliği değil, onun görüntüsünü verdiği için reddedilir. Üstelik yazmanın yapısında bulunan ideal uzam ve ifadedeki anlamın net olmaması, mimesis problemine bağlı olarak ele alındığından dil nesnelerin özünü değil, temsili ilişkisini verecektir. Bu durumda yazı Platon'da hep göstergenin göstergesi, eklentinin eklentisi, temsilcinin temsilcisidir (Bozkurt, 2014: 45). Platon'a göre yazmak ise kişiyi gerçeklikten uzaklaştıracağı için onun filozof olarak var olmasını da engelleyecektir (Borutti & Luise, 2013).

Diğer taraftan Wittgenstein dili daha farklı bir biçimde ele alır. Konuşmayı düşünmeye, düşünmeyi dünyaya bağlayarak, dili, düşünme ve dünya arasına koyar. Görme ve düşünmenin farklı yapıda olduğu söyleyerek yazma-konuşma karşıtlığını dilin yapısı üzerine yaptığı açıklamalarla ortadan kaldırarak, hem konuşma hem yazmaya aynı değersizliği atfediyor gibi görünür. O, ne konuşma ne yazmaya değil en fazla değeri mantık ilkelerine bağlı çalışan düşünme eylemine atfeder. Dil, konuşma eylemiyle ortaya çıkar (Wittgenstein, 2014: 24). Konuşma, dil kullanımı ve düşünmeye, düşünmeyse konuşmaya bağlıdır. Ona göre, düşünülen dünyayla görülen dünya bağlantılıdır ancak bir değildir. Çünkü dil, gerçeği ortaya koymaya muktedir değildir ve düşünceyi örter. Nesne ya da şey dil eylemleriyle değişikliğe uğrar, işlevini yitirir ve bir tasarım olarak ortaya çıkar. Ona göre yazılı dil, gerçekliğin tasarımı değilmiş gibi durur. Ancak yazar, konuşmacı ya da düşünür dilin bu yapısal durumunu bildiği için önceliklidir. Yazar ve konuşmacı tarafından örtü altındaki gerçeklik hep bilinir ve okuyucu ya da dinleyici, örtünün altındaki gerçekliğe ulaşması için zorlanır. Bu yüzden dil, açığa çıkarıcı bir özelliğe sahiptir.

Dilsel eylemlerin düşünme, konuşma ve yazma olduğu savı dilin bu eylemlerden soyutlanamayacağını gösterir. Fakat Saussure (2001) dilin, kusurlu ve tehlikeli olarak gördüğü yazıdan bağımsız bir hareketliliğe sahip olduğunu söyler. Ona göre, yazıya sebep olan eylem olarak yazmanın, işitsel izlenimin karşısına görsel bir izlenim olarak çıkararak daha etkileyici durması bir yanıltmacadan ibarettir. Yazmak onun için aynı anda hem faydalı, hem yetersiz, hem de tehlikelidir (Saussure, 2001: 55). Saussure yazma ve konuşma eylemleri arasındaki uyumsuzluğu açıklarken, Saussure konuşmanın fenomenol yapısına dikkat çekerek, yazmanın ancak konuşmadan sonra ortaya koyulabilen bir eylem oluşuna ve yazım sırasında başvuru alan işaretlerin yani alfabenin, konuşma sesine karşı ikinci dereceden bir araç olması, gibi argümanlar ortaya koyar. Fakat yazma-konuşma ilişkisi açısından bunlar zaten söylenmesi gereken ayrımlardır. Bu yüzden Saussure düşüncelerini sanki yazma eylemini değersizleştirmek ve konuşma eyleminin her zaman daha üstün olacağını savunmak için ortaya koymuş gibi görünmektedir.

Derrida, Saussure'ün bu düşüncelerini dil ve söz ayrımı yaparak eleştirir. Dil ona göre bir sistemdir. Söz ile kastedilen ise konuşma eylemidir. Saussure bir dilbilim ortaya koyarken belli kuralları geliştirmek peşinde koşmuştur. Fakat bu kuralları kapalı bir yapı içerisinde geçerlidir. Dilin gelişimini sadece konuşma eylemine bağlayan Saussure indirgemeci bir yaklaşımda bulunur. Ancak şu ilginç istatistikler dilin konuşmayla olan sıkı bağını vurgular niteliktedir: İnsanlık tarihi boyunca ortaya çıkan dillerden sadece yüz altı tanesi edebiyat üretebilecek derecede yazıya bağlanabilmiş, büyük bir kısmı ise hiç yazılamamıştır. Bugün konuşulan üç bin kadar dilden yalnızca yetmiş sekiz tanesinin edebiyatı bulunmaktadır (Edmonson'dan aktaran Ong, 2013: 19).

Bu durumda yazı her ne kadar dilin teminatı olsa da, dille ilişkisi konuşmanın dille ilişkisine göre ikincildir (Gadamer, 2009: 182). Dilin konuşma ve yazma eylemlerinden farklı yapılarda biçimlenmesi, dilin oluşturduğu gerçekliğin farklı deneyimlerle ortaya çıkmasına sebep olacağı için yazma ve konuşmanın gerçekliğe ilişkin aktarımları da farklılaşacak ve farklı yollardan olacaktır.

Gerçeklik: Dinleme-Okuma Karşıtlığı

Hem konuşma hem de yazma için ortak noktalarında biri de gerçekliği ortaya çıkarmaya yönelmiş olmalarıdır. Fakat bu ortaklık noktası gerçekliğin nasıl ele edildiği noktasında ayrıma sebep olur. Gerçekliğin, dinleme yoluyla elde edilmesi konuşmanın önemini; okuma yoluyla ele edilmesi ise yazmanın önemini artıracaktır. Barthes, okumak adlandırmaktır; dinlemek ise yalnızca bir dili algılamak değil aynı zamanda onu oluşturmaktır, der (Barthes'den aktaran Günay, 2001: 32). Yazma gerçekliğini, okuma eyleminden; konuşma eylemiyse dinleme eyleminden alır.

Bir tasarım olarak dil, gerçekliği yeniden yaratır (Benveniste, 1995: 30). Hem konuşan kişi hem de yazan kişi söylemiyle gerçeği ve gerçeğe ilişkin de-

neyimini yeniden oluşturur. Dinleyen ya da okuyan kişi, yazanın ya da okuyanın söylemini algılar ve bu söylem aracılığıyla gerçek yeniden oluşur.

Konuşmada kullanılan dille gerçeklik ortaya çıkarılabileceği gibi gerçekliğin üzeri kapatılabilir. Bununla beraber yazmak, konuşmaktan daha kesin bir güvenirliğe sahiptir. Çünkü konuşmaya göre daha kalıcıdır. Yazmak belli uzam ve zamanda ortaya konan ve somut bir gerçekliği olan bir eylemdir. Bireyin seçimi sonucunda ortaya koyulan bir eylem olduğu için aynı zamanda bireyin sorumlu olduğu bir eylemdir.

Yazma ve konuşma eylemlerinde gerçeklik ve eyleyenin sorumluluğuna ilişkin tartışmalar, düşüncenin aktarılmasında *konuşmanın* önemine ilk dikkat çeken sofistlerin ortaya koyduğu retorik sanatı ile olmuştur. Fakat hitabet sanatı olarak ortaya koydukları konuşmanın yöntemini belirleyen retorik, varlığın üzerine eğilmez sadece bir avukatın yaptığı gibi kişisel doğruların ortaya konulup, savunulacağı bir alandır. İnandırıcı konuşma yapma yöntemini belirleyen retorik, hakikat bilgisine sahip olmayan kişilerce kullanıldığı gerekçesiyle Platon tarafından reddedilir (Aristoteles, 1998: 9). Bu yüzden Platon retorikte reform yaparak, felsefi retorığı tasarlar ve onu diyalektikle iç içe geçirir. Sofistler konuşma ve yazma eylemleriyle hakikatten uzaklaşır. Onların yazma eylemi Platon için tehlikeli ve utanç vericidir (Derrida, 2014: 18). Platon'un bu retorik tasarısı Aristoteles tarafından ortaya konur. Aristoteles konuşmayı, gerçek ve doğru olanın ortaya çıktığı bir eylem olarak ele alır. Bu şekilde tanımlanan konuşma kendine yazı dilini örnek almalıdır (Aristoteles, 1998: 26).

Yazma-konuşma bağlamında gerçekliğin ortaya çıkarılışını ele alan Platon için yazılı metin tüm insanlığa ulaşabildiğinden dolayı özel bir güce sahiptir. Fakat metafizik hakikatler ifade edilemez niteliktedir. Yine de yazma eylemini Yedinci Mektup'da, insanın aydınlanmasında ve diyalektiğe yönelmesinde basamak gibi kabul edilebilecek, bir eylem olarak yorumlar. Platon'un yazma ve yazıyla ilgili düşüncelerini Pharmakon üzerinden okuyan Derrida (2014)'ya göre Phaidros diyalogunda, Phaidros'un Lysias'in konuşmasını ezbere bilmediği için konuşmanın yazılı metnine ihtiyacının olması yazma eyleminin ezbere bilme problemiyle ele alındığını gösterir. Platon'un yazmayı eleştirdiği noktalardan biri de budur. Yazmanın sebebi hatırlamak değildir. Çünkü hakikat bir kez bilindiğinde unutulmayacak bir şeydir (Platon, 2010: 40).

Yazının aleyhine argümanlarını ortaya koyduğu Phaidros'ta yazının yaşayan varlıklar gibi, yaratıklar yarattığını fakat biri onlara soru sormaya kalkarsa heybetli sessizliklerini koruyacaklarını söyler (Platon, 2017: 96). Bu diyalog da yazının sorulara yanıt veremez özelliği yüzünden diyalektiğe dahil edilemeyeceği savını öne sürer. Yazıda filozof yazan değil aslında konuşandır. Yazmanın asıl değeri diyalektik için hatırlatıcılar sağlamasıdır. Fakat yazılı metin sözün bir gölge-imesi olduğu için bilgi edinmede yeterli değildir. Bilgi için, sözlü söyleme yani diyaloga ihtiyaç

vardır. Platon içinde Sokrates içinde hakikate ve gerçeğe ulaşmanın asıl yolu başkalarıyla diyalog içinde yaşamaktır. Diyalog iletişim kurmanın tek yoludur. Yazıya geçirilmiş bir diyalog ise görüntü olmaktan öteye geçemeyecektir. Yine de diyalog oluşturmak için yazma eylemi destekleyici bir rol oynayabilir. Böylece konuşma eyleminin bir parçası olan diyalog felsefenin kurucu eylem alanını beraberinde getirir (Borutti & Luise, 2013).

Diyalogun ya da konuşmanın gerçekliğe ulaşmak için bir yöntem olduğu doğrudur. Gerçekliğe ulaşacak kişinin bu noktada sergilediği eylem, dinlemek ya da konuşmaktan geçer. Ancak gerçekliğe ulaşmanın tek yolu bu değildir. Diğer taraftan yazılanın okunması da gerçekliği verir. Fakat dinlemenin bir başka insanı gerektirmesi, okumanın bireysel olması, yol gösterici olarak bir başka insanında bulunduğu konuşmayı daha cazip hale getirir. Fakat konuşmanın cezbedici tarafı konuşma ve okuma eylemlerinin yeniden tanımlanmasıyla beraber etkisini yitirebilir. Çünkü konuşma diyalogun yanında, sessiz monolog olarak düşünmeyi de tanımlar. Bununla beraber okuma, yazılı eserin okunması olduğu gibi, bireyin yazılı olmayan dünyayı okuması şekliyle de var olacaktır. Bu durumda düşünme, konuşma, okuma ve yazma bütünlüklü bir yapıda var olur. Yazma ve konuşma karşılıklı içerisinde dinleme ve okumanın yeri, bu iki eylem arasında özne ve muhatabın zamansal farklılıklarından kaynaklanır.

Zaman

Yazma ve konuşmanın *zamanla* olan ilişkisinin incelenmesi, bu iki eylemin birbirleriyle olan ilişkisinin çözümlenmesindeki yollardan biridir. Yazma, Orpheus bakışına sahiptir ve geçmiş ve gelecek arasında kırılma ya da kıvrımlara yol açar. Konuşma ise zamanın canlılığına, akıcılığına ve sürüp gidiciliğine gönderme yaparak geçmiş ve şimdiyi ortaya koyar. Konuşmada kelime, gerçek ve varolan bir şimdinin parçasıdır. Aynı zamanda ortaya çıktığı şimdi içinde hapslidir.

Hapis olarak nitelenen *an içinde olmaklık* aynı zamanda konuşma için bir avantaj sağlar. Böylece konuşma eylemi her yanlış anlaşılmayı ve kötüye kullanılmayı engelleyebilir. Çünkü söylenenler daima düzeltilebilir, yanlışlanabilir ve doğrulanabilir. Yazma eyleminin sonunda ortaya çıkan yazı yazarından ayrı tutulduğu için, konuşmada olduğu gibi, soru sorulamayan, sorgulanamayan bir söylemdir (Ong, 2013: 97). Yazma eylemi sırasında ifadeler düzeltilebilir fakat eylem bittikten sonra ifadenin düzeltilmesi olanak dışıdır (Günay, 2001, 30). Bu anlamda yazı kendi kendine yardım edememe özelliği ile konuşmadan ayrılır (Gadamer'den aktaran Çoraklı. & Sarı, 2002: 20).

Yazma eylemi *de an* içinde kendine yardım edebilir ancak bu sırada eylemin gerçekleştiricisi olarak yazarın muhatabı orada değildir. Yazar, yazısını yazarken yalnızdır. Yazma, tek-başınalık taşıyan bir eylemdir (Ong, 2013: 122). Yazma eylemi muhatabına ulaştığında ise artık bir eylem olarak değil, eylem sonunda ortaya konan

bir ürün olarak vardır. Ürün olarak yazı, ses duymadan duyma imkânı sağlar ama dışarıdan gelen sesi duymaz, duysa da özünde hiçbir değişme olmayacaktır (Croce, 1983: 206). Yazma ve konuşma eylemlerinin farklı zamansal yapılara sahip olması konuşma eyleminin yazma eyleminden ziyade yazıyla karşılaştırılmasına neden olur.

Konuşmanın en büyük avantajı, muhatapların ve konuşmacının görülebildiği bir uzam sunmasıyla düşüncenin doğrudan iletilmesini sağlamasıdır (Günay, 2001: 32). Üstelik konuşmayla birlikte, konuşma tarzı, ses tonu, tempo vb. yorumlanabilirken, yazıda yorum, konuşmadan farklı olarak sadece kelimelerin yorumu olarak varolur. Konuşma öznesinden ve muhatabından ayrı düşünülemeyecek bir eylemken, yazma sırasında yazar muhatabını görmez (Gadamer, 2009: 183). Yazının en büyük eksikliği, yazarın fizik olarak görülmemesi ancak onun yansıması olan yazıyla muhatap olunmasıdır. Bu durumda iletmeye çalışılan fikir ya da düşünce eksiklikler olabilir.

Yazma ve konuşmanın eylem olarak zamansal durumları *bilinç* kavramı üzerinden de ele alınır. Rousseau konuşmanın yazmaya karşı üstünlüğü bilincin gerçeklikle ilişkisi bağlamında ele almıştır. Bu teze dayanarak Derrida Rousseau'nun okumasını yapar ve yorumlar. Rousseau için yazma ile bir eklenti ortaya çıkar. Eklenti Varlığı üstlenir ve biriktirir. Aynı zamanda onun yerine konan şey ya da fazlalığı ifade eder. Böylece varlığın yerine ikame eder. İkame etmek, vekaleti temsil ettiğinden alt düzey bir unsurdur. Böylece yerini tuttuğu şeyden başka bir şey haline gelir ve varlığa yabancılaşır. Rousseau'ya göre yazma sırasında ortaya çıkan bu eklenti tehlikeli bir eklentidir ve doğaya yabancılaştıran bir unsuru ihtiva eder. Bilinç yazma eylemiyle Dünyadan ve Varlıktan feragat etmiştir. Derrida (2010: 81)'ya göre bu anlayıştaki kişi, *olduğum veya dediğim şeyi, varım ve burdayıma* tercih eder.

Rousseau konuşma eylemini geçmiş ile şimdinin bağlayıcısı olarak kabul etmiş ve geleceğinin bilinmemezliği üzerine yazma eyleminden vazgeçmiş gidi durmaktadır. Oysa konuşma eylemi Ben'i ortaya koymaya çalışırken, yazma eylemi Ben'i ortaya koymanın yanında yazarın Ben'inden uzaklaşmasının ve yeni söylemsel siciller oluşturmasının da alanıdır (Bozkurt, 2014: 15). Yazmanın meydan okuyucu yapısı, konuşmaya hatta gerçekliğe bir eklenti olduğu ya da fazlalık olduğu anlamına gelmez. Çünkü insan yazma dışında diğer eylemlerinde de geleceğe meydan okuyabilir. Bu insanın mekanik olmaması, oluşmakta olması, hayatla ve dünyayla ilişkisini ancak sahip olduğu fenomenler aracılığıyla anlamaya çalışmasının bir sonucudur.

Sonuç

Hem konuşma hem de yazma felsefi bir eylem olarak kabul edilir. Çünkü her iki eylem de düşünmenin ürünü olan düşüncenin açığa çıkmasıyla ilgilidir. Bu durumda konuşma ve yazma arasında karşıtıktan ziyade bir beraberlik hatta iç içe geçmişlikte vardır. Bu bütünlüğün düşünmek ve okumak gibi durakları bulunur.

Düşünmek, felsefenin aynı zamanda insanın temel eylemidir. Monolog olarak düşünme bir tür iç konuşmayken, konuşmanın diyaloga dönüşmesi düşünceyi ortaya çıkarır. Konuşmanın sembollerle ifade edilmesi ise yazma eylemiyle gerçekleşir. Bu bütünlüklü yapı içerisinde, konuşmayı yazmaya, yazmayı konuşmaya tercih etmek doğru değildir. Konuşmayı yazmaya tercih eden filozofların görüşlerini yazma eylemiyle ortaya koyma durumları ironiktir. Bununla beraber yazma eylemini konuşma eylemine tercih eden görüşler, konuşma, dil ve düşünce arasındaki ilişkiyi açık bir şekilde ortaya koyarak bunu yapmalıdırlar.

İnsanın insan olmağı yazma eyleminde bulunuyor olmasından değil, konuşabilmesinden gelir. Konuşmanın değeri, insanı düşünen bir varlık haline getirmesidir. Yazma ya da yazan bir varlık olarak insan bunu konuşmayı yabancılaştırarak, dili değiştirerek yapar ancak yazma sırasında bireyin içinde bulunduğu durumda, konuşma ve düşünme hep vardır (Gadamer, 2009: 183). Hatta yazma eylemi bittikten sonra diyalogun konusu olarak var olacaktır. Böylece konuşma, yazma eyleminden hiçbir zaman çekilmeyecektir. Çünkü hem yazmanın hem düşünmenin yapısına eklenmiş olarak vardır. Sahte olan ve sonradan varolan, yazmadır. Fakat yazmanın değeri, düşünceyi konuşmadan daha birlikli bir hale getirmesi, yeni anlam inşasının yolunu açması, dilin yorumlanmasını daha olanaklı kılmasından gelir.

Konuşma yazmayı öncelediği için, yazma da üst düzey refleksiyonla düşüncenin terbiyesini sağladığı için, her iki eylem de diğerine tercih edilmeyecek kadar önemlidir. Her iki eylemin de kendi içerisinde gerçekliği değiştirmek ya da sahteletştirmek gibi tehlikeleri vardır. Bu durumda yazar ya da konuşmacının, yazdıklarının ya da söylediklerinin sorumluluğunu üzerine alması beklenir. Böylece özgürlüklerini kötüye kullanmayacak ve gerçekliğe, dile nasıl yaklaşması gerektiğinin ve sorumluluğunun bilincinde olarak, eylemlerini icra edeceklerdir. Bunun sonucunda her iki eylem de yapısal bütünlükleri, ortaklıkları ve karşıtlıkları içerisinde hak ettiği yeri bulacaklardır.

Kaynakça

- Allen, D. S. (2011). *Platon neden yazdı?*. A. Batur (Çev.). İstanbul: İletişim.
- Aristoteles. (1998). *Retorik*. M. H. Doğan (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Benveniste, E. (1995). *Genel dilbilim sorunları*. E. Öztokat (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Borutti, S. & Luise, F. (2013). Writing and communicating philosophy: consonances between Plato and Wittgenstein. Perissinotto, In L. (Eds). *Wittgenstein and Plato* (pp. 126-159). New York: Macmillan.
- Bozkurt, A. (2014). *Orpheus bakışı*. İstanbul: Ayrıntı.
- Burch, R. & Verdicchio, M. (Eds). (2002). *Between philosophy and poetry: writing, rhythm, and history*. New York & London: Continuum.
- Croce, B. (1983). *İfade bilimi ve genel linguistik olarak estetik*. İ. Tunalı (Çev.). İstanbul: Remzi.

- Çoraklı, Ş. & Sarı, A. (Ed.). (2002). *Edebiyat nedir?* İstanbul: Babil.
- Çotuksöken, B. (1992!). *Felsefi söylem nedir?*, İstanbul: Kabalıcı.
- Deleuze, G. (2015). *Anlamın mantığı*. H. Yücefer (Çev.). İstanbul: Norgunk.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (2001). *Felsefe nedir?* T. Ilgaz (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (2000). *Kafka. minör bir edebiyat için*. Ö. Uçkan & Ö. Ergüden (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Derrida, J. (2010). *Edebiyat edimler*. A. Utku & M. Erkan (Çev.). İstanbul: Otonom.
- Derrida, J. (2011). *Gramatoloji*. Çev. İ. Birkan (Çev.). İstanbul: Bilgesu.
- Derrida, J. (2014). *Platon'un eczanesi*. Çev. Z. Direk (Çev.). İstanbul: Pinhan.
- Di Leo, J. R. (200). *Is there a text in philosophy?: writing, style, rhetoric and culture*. Doctoral Dissertation, Indiana University Doctor of Philosophy in the Departments of Philosophy and Comparative Literature, Indiana.
- Eflatun. (1960). *Diyaloglar*. T. Aktürel (Çev.). İstanbul: Remzi.
- Fırınçı Orman, T. (2015). Jacques Derrida düşüncesinde dil. *Kilikya Felsefe Dergisi*, (1), 61-81.
- Gadamer, H. G. (2009). *Hakikat ve yöntem* (2. Cilt). H. Arslan & İ. Yavuzcan (Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Gül, S. (2014). Yapısökümcülük neyi söküyor: Jacques Derrida'yı anlamak. *Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 89-98.
- Günay, D. (2001). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Kaynar dağ, A. (1982). Takiyettin Mengüşoğlu ile konuşma. *Yazko*, 6, 5-20.
- Mengüşoğlu, T. (1988). *İnsan felsefesi*. İstanbul: Remzi.
- Janson, T. (2016) *Dillerin tarihi*. M. Doğan (Çev.). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Ong, J. V. (2013). *Yazılı ve sözlü kültür*. S. P. Banon (Çev.). İstanbul: Metis.
- Platon (2006). *Devlet*. M. A. Cimcoz & S. Eyüboğlu (Çev.). İstanbul: İş Bankası.
- Platon (2010). *Mektuplar*. F. Akderin (Çev.). İstanbul: Say.
- Platon. (2017). *Phaidros*. F. Akderin (Çev.). İstanbul: Say.
- Rush, P. (2016). Myriad philosophical methodologies. *Metaphilosophy*, 47(4), 679-695.
- Saussure, F. (2001). *Genel dilbilim dersleri*. B. Vardar (Çev.). İstanbul: Multilingual.
- Wittgenstein, L. (2016). *Tractatus logico philosophicus*. O. Aruoba(Çev.). İstanbul: Metis.
- Wittgenstein, L. (2014). *Felsefi Soruşturmalar*. H. Barışcan (Çev.). İstanbul: Metis.
- Uygur, N. (2001). *Dilin gücü*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Yanık, H. (2016). Yapısöküm üzerine birkaç not. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 91-98.